

U 43/2024 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om ett förslag till ändring av förordning (EU) 2020/2220 om stöd som beviljas från EU:s landsbygdsfond till medlemsstater som drabbats av naturkatastrofer

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 21 oktober 2024 om ändring av förordning (EU) 2020/2220 gällande stöd från EU:s landsbygdsfond till medlemsstater som drabbats av naturkatastrofer (COM (2024) 495 final) samt en promemoria om förslaget.

På grund av den brådskande situationen lämnades först en E-skrivelse (E 61/2024 rd) om förslaget, som koordinerats inom statsrådets samordningssystem.

U-skrivelsen innehåller inte några nya ståndpunkter i förhållande till E-skrivelsen.

Helsingfors den 14 november 2024

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah

Konsultativ tjänsteman Sanna-Helena Fallenius

14.11.2024

**KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL ÄNDRING AV FÖRORDNINGEN (EU) 2020/2220
OM STÖD SOM BEVILJAS FRÅN EU:S LANDSBYGDSPOND TILL
MEDLEMSSTATER SOM DRABBATS AV NATURKATASTROFER**

1 Bakgrund

Den 21 oktober 2024 utfärdade kommissionen ett förslagspaket om åtgärder i Europeiska unionens medlemsstater för att hantera allvarliga naturkatastrofer som inträffat efter den 1 januari 2024. Kommissionens förslagspaket innehåller förslaget (COM(2024) 495 final) som till vissa delar ändrar förordningen (EU) 2020/2220, dvs. den så kallade övergångsbestämmelsen för landsbygdsfonden. Ändringarna gör det möjligt att bevilja stöd till medlemsstater som drabbats av naturkatastrofer ur budgetramen för 2021–2022.

Bakgrunden till förslagen är i synnerhet förstörelsen i Centraleuropa som den så kallade Boris-stormen orsakat i september 2024 och nödhjälpen i anslutning till förstörelsen. Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen har sagt att man med hjälp av olika fonder skulle kunna ge nödhjälp till dessa områden. Förslaget innehåller möjligheten att utnyttja den oanvända finansieringen från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) 2021–2022 genom att omfördela finansieringen till samma ändamål.

Kommissionen gav samtidigt ett förslag till ändring av förordningen om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden (EU) 2021/1058 samt förordningen om Europeiska socialfonden (EU) 2021/1057. Förslagen kallas gemensamt regional nödhjälp för återuppbyggnad, dvs. RESTORE-förordningen.

Det har getts ett separat E-skrivelse (E 60/2024 rd) om ovan nämnda förslag till förordningar.

2 Förslagets syfte

Central- och Östeuropa och Sydeuropa har på senaste tiden drabbats av allvarliga naturkatastrofer. Syftet med kommissionens förslag är att erbjuda stöd till de medlemsstater som drabbats av naturkatastrofer genom att föreslå stöd och flexibilitet i bestämmelserna i Ejflu.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Kommissionen föreslår att en ny åtgärd läggs till i förordningen som gör det möjligt för medlemsstaterna att i exceptionella situationer orsakade av naturkatastrofer bevilja likviditetsstöd till jordbrukare, skogsägare och små och medelstora företag som har drabbats av naturkatastrofer efter den 1 januari 2024. Den nya åtgärden stöder livsmedelstryggheten och ingriper på förhand i eventuella marknadsstörningar orsakade av naturkatastrofer.

Enligt förslaget är naturkatastrofer sådana naturkatastrofer som definieras i artikel 2.1 k i landsbygdsförordningen (EU) nr 1305/2013. Enligt denna definition avses med naturkatastrof en naturlig händelse som leder till stora störningar av jordbrukets produktionssystem eller på skogsstrukturerna och som över tid orsakar stora ekonomiska skador för jord- eller skogsbrukssektorn.

Stöd bör endast beviljas för konsekvenser av naturkatastrofer som leder till att den berörda produktionskapaciteten minskar med minst 30 procent (inklusive skyddsåtgärder mot växtskadegörare). Stödet uppgår till nästan 42 000 euro per stödmottagare. De tillgängliga medlen bör koncentreras till de stödmottagare som drabbas hårdast av naturkatastrofer och stöd bör beviljas på objektiva och icke-diskriminerande grunder.

Stödet ska betalas som ett engångsbelopp senast den 31 december 2025 på basis av ansökningar om stöd som godkänts senast den 30 juni 2025.

Kommissionen föreslår att stödet skulle kunna finansieras till 100 procent ur EU:s landsbygdsfond. Det stöd som tillhandahålls för den nya åtgärden får inte överstiga 10 procent av det totala Ejflu-bidraget till landsbygdsprogrammet för åren 2021–2022.

För att införa den nya åtgärden bör medlemsstaterna ha kvar finansiering ur ramen för 2021–2022 och medlemsstaten ska lämna in ändringen av landsbygdsprogrammet till Europeiska kommissionen för granskning och godkännande. Medlemsstaterna ska inkludera den nya åtgärden eller den planerade omfördelningen av medel i landsbygdsprogrammen genom en programändring.

Dessutom föreslår kommissionen en förenklad process för tillämpning av principen om *force majeure*, där en medlemsstat kan anse att en naturkatastrof allvarligt har påverkat ett helt välavgränsat område.

Genomförandeakter

I förslaget till förordning föreskrivs om kommissionens möjlighet att utfärda genomförandetakter om genomförandet av den nya åtgärden.

Ikraftträdande

Ändringen av förordningen avses träda i kraft den dagen den har publicerats i Europeiska unionens offentliga tidning.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen

Förslagets rättsliga grund är artikel 43.2 om den gemensamma jordbrukspolitiken i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

Förslagen behandlas enligt normal lagstiftningsordning i Europaparlamentet. I rådet fattas beslut med kvalificerad majoritet.

Statsrådet anser att förslagets rättsliga grund är lämplig.

I EUF-fördraget föreskrivs att medlemsstaterna och EU administrerar den gemensamma jordbrukspolitiken i samarbete och att unionen tillämpar en gemensam jordbrukspolitik som har gemensamma mål och gemensamt genomförande. Den förordning (EU) 2020/2220 som ändras är en del av lagstiftningsramen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Denna förordning kan endast ändras på EU-nivå.

Förslaget ändrar förordningen endast till den del som det är absolut nödvändigt för att uppnå förordningens mål.

Statsrådet anser att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen och subsidiaritetsprincipen.

5 Förslagets konsekvenser

Eftersom motsvarande naturkatastrofer inte har drabbat Finland finns det inga grunder för att lägga till en ny åtgärd i programmet för utveckling av landsbygden.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget gäller Ejflus landsbygdsprogram för åren 2014–2022 och ändrar inte befintliga budgetåtaganden. Den håller sig inom ramen för det totala anslaget för perioden 2014–2022 och är därför enligt kommissionen neutral med tanke på budgeten.

Inga ändringar föreslås i den fleråriga finansieringsramen för programperioden 2021–2027.

6 Ålands behörighet

I Finland är lagstiftningsmakten i fråga om stödsystem för jordbruket och utveckling av landsbygden delad mellan riket och landskapet Åland. Enligt 27 § 15 punkten i självstyrelselagen för Åland (1141/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om bland annat stödsystem som finansieras helt av Europeiska unionen från garantifonden för jordbruket. Enligt 18 § 15 punkten i självstyrelselagen för Åland har Åland däremot lagstiftningsbehörighet i fråga om stödsystem som gäller utveckling av landsbygden, dvs. system som delfinansieras från landsbygdsfonden.

7 Behandling av förslaget i Europeiska unionens institutioner och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Kommissionen föreslår att förslagen antas som brådskande, så att tidsfristen på åtta veckor för de nationella parlamentens subsidiaritetsyttrande inte följs. Förslaget behandlas i rådet utan dröjsmål.

Kommissionen presenterade sitt förslag för särskilda jordbrukskommittén den 4 november 2024. Enligt förhandsuppgifter ämnar ordförandeskapet vid särskilda jordbrukskommitténs möte den 11 november 2024 anhålla om medlemsstaternas stöd för ett förhandlingsmandat, där inga ändringar föreslås i kommissionens förslag.

Det finns ännu inga uppgifter om behandlingen i Europaparlamentet. Ärendet kommer sannolikt att behandlas i utskottet för jordbruk och landsbygds utveckling.

8 Nationell behandling av förslaget

På grund av den brådskande tidsplanen för behandlingen överlämnades ärendet i första skedet till riksdagen för behandling med E-skrivelsen E 61/2024 rd som bereddes vid jord- och skogsbruksministeriet. E-skrivelsen har behandlats i sektionen för jordbruk och livsmedel (EU18) i skriftligt förfarande den 24–25 oktober 2024.

Stora utskottet 6.11.2024: Utskottet antecknade att det mottagit redogörelsen.

9 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet kan som helhet stödja kommissionens förslag om stöd som beviljas från landsbygdsfonden till områden som drabbats av naturkatastrofer. Den föreslagna flexibiliteten kan erbjuda hjälp till medlemsstater som har lidit av naturkatastrofer under den senaste tiden och som ännu inte har använt all finansiering inom ramen för 2021–2022. Statsrådet betonar att åtgärderna är exceptionella och betonar att de exceptionella mekanismerna i fråga ska vara ändamålsenligt avgränsade och riktade både tidsmässigt och innehållsmässigt.

Statsrådet betonar att den föreslagna nya åtgärden inte kan ses som ett exempel på utvecklingen av krishanteringsmetoderna för den kommande perioden. Statsrådet betonar allmänt att instrument för risk- och krishantering inom jordbruket och andra landsbygdsnäringar borde utvecklas så att de blir mer reaktionsdugliga, ändamålsenligt inriktade och dimensionerade samt tillgängliga snabbare och administrativt enklare. Statsrådet betonar att medlen för varje finansieringsperiod ska användas effektivt under perioden för att uppnå målen för programmen och planerna inom de tidsfrister som fastställts.

Genom ändringen ska man inte förutse innehållet i EU:s kommande fleråriga budgetram för tiden efter 2027.